

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

DELEGATURA W KRAKOWIE

Nr ewid. 159/2010/S09001/LKR

Informacja
o wynikach kontroli
gospodarowania majątkiem
Rafinerii Nafty „Glimar” SA
w toku postępowania
upadłościowego

Kraków, sierpień 2010 r.

Spis treści

1. Wprowadzenie	3
1.1. Cel i zakres kontroli.....	3
1.2. Podstawowe uregulowania prawne	4
2. Ocena ogólna.....	7
3. Ważniejsze wyniki kontroli	8
4. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli.....	16

1. Wprowadzenie

1.1. Cel i zakres kontroli

Przedmiotem kontroli nr S/09/001 było **gospodarowanie majątkiem Rafinerii Nafty „Glimar” SA w toku postępowania upadłościowego**. Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła tę kontrolę w związku z otrzymanymi skargami na przebieg procesu upadłościowego.

Celem kontroli było dokonanie oceny przebiegu upadłości spółki Rafineria Nafty „Glimar” SA (dalej *Rafineria* lub *Spółka*), której mniejszościowym akcjonariuszem był Skarb Państwa. Kontrolą zostały objęte działania syndyka masy upadłości Rafinerii, w szczególności zmierzające do realizacji podstawowego celu postępowania upadłościowego, tj. zaspokojenia wierzycieli w jak najwyższym stopniu.

Badaniami kontrolnymi objęto okres od złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości Rafinerii do momentu wydania upadłemu jego majątku, ksiąg, korespondencji i dokumentów po umorzeniu postępowania upadłościowego, tj. okres od IV kwartału 2004 r. do III kwartału 2008 r. Głównymi zagadnieniami badanymi w toku kontroli były:

- stan zadłużenia Rafinerii,
- plany likwidacji masy upadłości,
- sporządzanie list wierzytelności,
- sprzedaż i próby sprzedaży wybranych składników mienia upadłego,
- plany podziału sum uzyskanych ze sprzedaży obciążonych składników majątku Rafinerii,
- koszty upadłości – wydatki konieczne i wynagrodzenie syndyka,
- przekazanie upadłemu majątku i dokumentów po umorzeniu postępowania upadłościowego,
- realizacja zobowiązań pracowniczych.

Kontrole przeprowadzono na podstawie art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, natomiast oceny i uwagi formułowano w oparciu o kryteria określone w art. 5 ust. 3, tj. legalności i gospodarności.

Funkcję tymczasowego nadzorcy sądowego (w okresie 27 grudnia 2004 r. – 18 stycznia 2005 r.), a następnie syndyka masy upadłości Rafinerii (od 19 stycznia 2005 r.) pełniła spółka „Capricorn” sp. z o. o. z siedzibą w Nowym Sączu.

W latach 2000 – 2004 Najwyższa Izba Kontroli przeprowadziła w Rafinerii trzy kontrole. Już w 2000 r., a następnie w 2003 r. Izba zwracała uwagę zarządu Rafinerii na nieodpowiednie zaplanowanie finansowania inwestycji i brak zapewnienia środków na budowę kompleksu wodorowego (Hydrokompleks), szczególnie w końcowej fazie jego realizacji. Uwagi i wnioski Izby w tym zakresie nie zostały uwzględnione, a prowadzona działalność gospodarcza – wytwarzanie i dystrybucja paliw płynnych – okazała się nierentowna ze względu na przestarzałą technologię i małą skalę produkcji.

1.2. Podstawowe uregulowania prawne

Artykuł 2 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. Prawo upadłościowe i naprawcze¹ (dalej *Prawo upadłościowe i naprawcze*) wyznacza podstawowy cel postępowania upadłościowego – zaspokojenie wierzycieli w jak najwyższym stopniu.

Zgodnie z przepisami tej ustawy upadłość ogłasza się w stosunku do dłużnika, który nie wykonuje swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych, tj. stał się niewypłacalny (art. 10 i art. 11 ust. 1). Z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego (art. 61).

Po ogłoszeniu upadłości czynności postępowania upadłościowego wykonuje sędzia-komisarz, z wyjątkiem czynności, dla których właściwy jest sąd. Sędzia-komisarz kieruje tokiem postępowania, sprawuje nadzór nad czynnościami syndyka, oznacza czynności, których syndykowi nie wolno wykonywać bez jego zezwolenia lub bez zgody rady wierzycieli, jak również zwraca uwagę na popełnione przez niego

¹ Dz.U. Nr 60, poz. 535 ze zm. (tekst jednolity ustawy opublikowano w Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1361).

uchybień (art. 151 i art. 152 ust. 1). Sędzia-komisarz w zakresie swych czynności ma prawa i obowiązki sądu i przewodniczącego (art. 154).

Po złożeniu przez dłużnika wniosku o ogłoszenie upadłości sąd miał obowiązek (wg stanu prawnego obowiązującego do dnia 1 maja 2009 r.) niezwłocznego dokonania zabezpieczenia majątku dłużnika poprzez ustanowienie tymczasowego nadzorcy sądowego (art. 38). Syndyka powołuje się w razie ogłoszenia upadłości obejmującej likwidację majątku upadłego (art. 156 ust. 1). Syndyk niezwłocznie obejmuje majątek upadłego, zarządza nim, zabezpiecza go przed zniszczeniem, uszkodzeniem lub zabránieniem go przez osoby postronne oraz przystępuje do jego likwidacji (art. 173).

Likwidacja masy upadłości następuje po sporządzeniu spisu inwentarza i sprawozdania finansowego albo po złożeniu sprawozdania ogólnego o stanie masy upadłości (art. 308). Syndyk składa sędziemu-komisarzowi spis inwentarza wraz z planem likwidacyjnym w terminie miesiąca od dnia ogłoszenia upadłości. Plan likwidacyjny powinien określać proponowane sposoby sprzedaży składników majątku upadłego, w szczególności sprzedaży przedsiębiorstwa, termin sprzedaży, preliminarz wydatków oraz ekonomiczne uzasadnienie dalszego prowadzenia działalności gospodarczej (art. 306). Likwidacja masy upadłości dokonuje się przez sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego w całości lub jego zorganizowanych części, sprzedaż nieruchomości i ruchomości, przez ściąganie wierzytelności od dłużników upadłego i wykonanie innych jego praw majątkowych wchodzących w skład masy upadłości albo ich zbycie (art. 311 ust. 1).

Przedsiębiorstwo upadłego powinno być sprzedane jako całość, chyba że nie jest to możliwe (art. 316 ust. 1). Jeżeli sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego jako całości nie jest możliwa ze względów ekonomicznych lub innych przyczyn, można sprzedać zorganizowaną część przedsiębiorstwa (art. 318 ust. 1).

Sąd umarza postępowanie upadłościowe, jeżeli (art. 361):

- 1) majątek pozostały po wyłączeniu z niego przedmiotów majątkowych dłużnika obciążonych m.in. hipoteką, zastawem i zastawem rejestrowym nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania;

- 2) wierzyciele zobowiązani uchwałą zgromadzenia wierzycieli albo postanowieniem sędziego-komisarza nie złożyli w wyznaczonym terminie zaliczki na koszty postępowania, a brak jest płynnych funduszków na te koszty;
- 3) wszyscy wierzyciele, którzy zgłosili swoje wierzytelności, żądają umorzenia postępowania.

Z dniem uprawomocnienia się postanowienia o umorzeniu postępowania upadłościowego upadły odzyskuje prawo zarządzania swoim majątkiem i rozporządzania jego składnikami. Syndyk wydaje niezwłocznie upadłemu jego majątek, księgi, korespondencję i dokumenty (art. 364).

2. Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie gospodarowanie majątkiem Rafinerii Nafty „Glimar” SA w toku postępowania upadłościowego. Działania podejmowane przez Syndyka – „Capricorn” sp. z o. o. – były nieskuteczne, nie doprowadziły bowiem do istotnego zaspokojenia wierzycieli upadłej Spółki. Przyczyniły się do tego błędy i zaniechania Syndyka:

- opracowanie nierealnych harmonogramów postępowania upadłościowego;
- długotrwałe przygotowywanie list wierzytelności;
- niepodjęcie próby sprzedaży przedsiębiorstwa upadłej Spółki jako całości;
- zaliczanie do wydatków koniecznych, poniesionych w związku z wykonywaniem czynności, wynagrodzeń pracowników spółki „Capricorn”, w tym całości wynagrodzeń prezesa zarządu;
- zawyżanie kosztów przy sprzedaży obciążonych rzeczowo składników majątku Rafinerii;
- niezłożenie spółce z udziałem pracowników Rafinerii wiążącej oferty sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego.

Zastrzeżenia budzi również sposób przekazania upadłemu jego majątku i dokumentacji po umorzeniu postępowania upadłościowego. Kontrole Państwowej Inspekcji Pracy wykazały zaległości z wypłatą świadczeń dla pracowników upadłej Rafinerii. Przez cały okres postępowania upadłościowego Syndyk nie odprowadzał obowiązkowego odpisu na Zakładowy Fundusz Świadczeń Socjalnych.

3. Ważniejsze wyniki kontroli

Wniosek o ogłoszenie upadłości i jego uzasadnienie

W latach 2000 – 2004 sukcesywnie pogarszały się wyniki ekonomiczne Rafinerii, realizującej od 2002 roku inwestycję Hydrokompleks². Miała ona wprowadzić Spółkę do niszy rynkowej nowoczesnych wyrobów ropopochodnych, tj. wysokojakościowych baz olejowych drugiej i trzeciej grupy oraz bardzo wysokiej czystości naft i rozpuszczalników węglowodorowych. Tak zwana *stara działalność* Spółki, polegająca przede wszystkim na produkcji i sprzedaży produktów rafinacji ropy naftowej, miała zostać stopniowo wygaszona. Inwestycja była finansowana z kilku źródeł, tj.: kredytów udzielonych przez Bank BPH SA, „Kredyt Bank” SA i Bayerische Hypo- und Vereinsbank AG w Monachium (HVB), dokapitalizowania i pożyczek Skarbu Państwa i „Nafty Polskiej” SA, pożyczki z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, pożyczek z Grupy „Lotos” SA, a także ze środków własnych Rafinerii. Banki tworzące konsorcjum bankowe wstrzymały finansowanie inwestycji przez okres od kwietnia 2003 r. do maja 2004 r. (Bank BPH SA i „Kredyt Bank” SA), a HVB przez okres od czerwca 2003 r. do lipca 2004 r.

W dniu 23 grudnia 2004 r. Zarząd Rafinerii złożył do Sądu Rejonowego w Nowym Sączu wniosek o ogłoszenie upadłości Spółki obejmującej likwidację majątku. Zarząd wskazał, że nie posiada środków zarówno na dokończenie inwestycji Hydrokompleks, przy całkowitym budżecie inwestycji szacowanym na kwotę 721,2 mln zł³, jak również na wygaszenie starej działalności. Według szacunków Zarządu na podjęcie prób kontynuowania działalności Spółka potrzebowała przynajmniej 20 mln zł. W uzasadnieniu Zarząd podał m.in., że wartość zobowiązań na 30 listopada 2004 r. wynosiła 635,3 mln zł, przy wartości majątku 641,8 mln zł, co oznaczało, że Rafineria znajdowała się na granicy wypełnienia przesłanki niewypłacalności, określonej w art. 11 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego.

² W 2002 r. rozpoczęto budowę Hydrokompleksu – przygotowania do realizacji tej inwestycji podjęto kilka lat wcześniej.

³ Uchwała zarządu nr 142/III/2004 z dnia 28 listopada 2004 r.

Jednocześnie suma niewykonanych zobowiązań wynosiła 60,5 mln zł, w tym 27 mln zł z opóźnieniem przekraczającym 3 miesiące. Ponadto Zarząd podniósł, że ruchomości i nieruchomości Spółki były w większości obciążone, m.in. hipotekami kaucyjnymi łącznymi ustanowionymi na rzecz Banku PBH SA, „Kredyt Banku” SA i HVB – kredytujących inwestycję Hydrokompleks – łącznie do wysokości 255 mln euro. W ocenie Zarządu Rafinerii wyczerpana też została przesłanka z art. 397 ustawy z dnia 15 września 2000 r. Kodeks spółek handlowych⁴, zobowiązująca zarząd do niezwłocznego zwołania walnego zgromadzenia celem powzięcia uchwały dotyczącej dalszego istnienia spółki – strata bilansowa przewyższała sumę kapitałów: zapasowego i rezerwowych oraz jedną trzecią kapitału zakładowego⁵.

Postanowieniem z dnia 27 grudnia 2004 r. Sąd Rejonowy w Nowym Sączu postanowił zabezpieczyć majątek Rafinerii przez ustanowienie tymczasowego nadzorca sądowego, którym wyznaczył spółkę „Capricorn”. Ten sam Sąd w dniu 19 stycznia 2005 r., uznając argumenty zawarte we wniosku, ogłosił upadłość Rafinerii oraz wyznaczył „Capricorn” na syndyka masy upadłości. Sąd nie skorzystał z możliwości zwołania wstępnego zgromadzenia wierzycieli w celu podjęcia uchwały co do sposobu prowadzenia postępowania upadłościowego, wyboru rady wierzycieli oraz zawarcia układu.

Na dzień złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości kapitał zakładowy Rafinerii wynosił 104 mln zł. Akcjonariuszami Spółki był m.in. Skarb Państwa, który posiadał 2,1% akcji oraz jednoosobowa spółka Skarbu Państwa – „Nafta Polska” SA, posiadająca 91,5% akcji. Pozostałymi akcjami dysponowały osoby fizyczne – uprawnieni pracownicy Rafinerii. W lutym 2005 r. „Nafta Polska” SA zbyła cały posiadany pakiet akcji Grupie „Lotos” SA. Taki stan właścicielski akcjonariatu Rafinerii utrzymywał się przez cały okres postępowania upadłościowego.

⁴ Dz.U. Nr 94, poz. 1037 ze zm.

⁵ Na dzień 30 listopada 2004 r. strata Spółki wynosiła 97,5 mln zł (w tym nierozliczona strata z lat ubiegłych 71,5 mln zł) a kapitał zakładowy – 104 mln zł, przy braku kapitału zapasowego i kapitałów rezerwowych.

Likwidacja masy upadłości

Wierzytelności uznane w toku postępowania upadłościowego przekroczyły 731 mln zł i – wobec znikomych wpływów ze sprzedaży składników masy upadłości – nie mogły zostać uregulowane w pełnej wysokości lub przynajmniej w znaczącej części. Rezultatem tego postępowania było zaspokojenie – poprzez wykonanie oddzielnych planów podziału – dwóch wierzycieli na łączną kwotę 7,8 mln zł, tj. zaledwie 1,07% uznanych wierzytelności. Ponadto Syndyk, poprzez złożenie oświadczenia o potrąceniu wzajemnych wierzytelności, pomniejszył zobowiązania masy o kolejne 1,4 mln zł, jednakże naruszył w tym przypadku przepis art. 352 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, wykonał bowiem niezatwierdzony przez sędzię-komisarza plan podziału.

Według sprawozdań rachunkowych Syndyka w toku prowadzonego postępowania przychody masy upadłości wyniosły blisko 70,5 mln zł, w tym ze sprzedaży składników masy – 35,8 mln zł. Razem ze stanem środków pieniężnych na dzień ogłoszenia upadłości, wynoszącym 16,5 mln zł, dało to kwotę 87,0 mln zł. Na stronę wydatków – w kwocie 83,1 mln zł – złożyły się m.in. wynagrodzenia (16,4 mln zł), podatki i opłaty (15,0 mln zł), potrącenie przez jeden z banków swojej wierzytelności (13,8 mln zł)⁶, spłata wierzytelności z list wierzytelności (7,8 mln zł). Po umorzeniu postępowania upadłościowego Spółka pozostała z długami w wysokości około 737 mln zł.

Rok po wszczęciu postępowania upadłościowego Syndyk przedłożył sędziemu-komisarzowi listę wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Po kolejnych dwóch latach – postanowieniem z 7 lutego 2008 r. – Sąd Rejonowy w Nowym Sączu zatwierdził listę wierzytelności zgłoszonych do masy upadłości w kształcie nadanym jej przez Syndyka we wniosku z 18 stycznia 2006 r., z uwzględnieniem zmian wynikających ze sprzeciwów rozpoznanych przez Sąd.

Faktyczny czas trwania postępowania nie korespondował z przygotowanym przez Syndyka planem likwidacji z 31 marca 2005 r., w którym założono zakończenie postępowania upadłościowego do końca grudnia 2005 r. Kolejne wnioski Syndyka

⁶ Skuteczne – po prawomocnym orzeczeniu sądowym – do kwoty 11,6 mln zł.

w zakresie przesunięcia terminu zakończenia postępowania upadłościowego, odpowiednio na 31 grudnia 2006 r. i 31 grudnia 2007 r., w ocenie NIK nie miały oparcia w realnych przesłankach zakończenia tego postępowania we wnioskowanych terminach.

Przykładem opieszałości w działaniach Syndyka była dwuletnia zwłoka przy zleceniu wyceny jednego z istotnych składników masy upadłości, tj. udziałów w Centrum Konferencyjno-Hotelowym „Glimar” sp. z o. o. w Wysowej.

W art. 316 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego ustawodawca przyjął zasadę, że przedsiębiorstwo upadłe powinno być sprzedane jako całość, chyba że nie jest to możliwe. Tymczasem w planie likwidacji z 31 marca 2005 r. Syndyk przyjął, że sprzeda przedsiębiorstwo Rafinerii w zorganizowanych częściach, co miało być *szybsze, efektywniejsze i korzystniejsze*. Izba krytycznie ocenia wyodrębnienie do sprzedaży składników tworzących technologiczną i funkcjonalną całość, takich jak Hydrokompleks w budowie, Zakład Produkcji Parafin, Redestylacja, Krasing, Monternia, Laboratorium itd. Takie wyodrębnienie mogło istotnie osłabiać motywację potencjalnych nabywców do złożenia wiążącej oferty zakupu zorganizowanej części produkcyjnej Rafinerii.

Izba nie wnosi uwag do wyodrębnienia do sprzedaży, jako zorganizowanych części, poszczególnych stacji paliw, udziałów w spółkach czy też innych składników majątku Spółki niezwiązanych z działalnością produkcyjną.

Koszty postępowania upadłościowego – wynagrodzenie i wydatki konieczne Syndyka

Sąd Rejonowy w Nowym Sączu – na podstawie art. 165 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego – przyznał Syndykowi wynagrodzenie za przeprowadzenie postępowania upadłościowego w kwocie 482 tys. zł, które obciążało masę upadłości. Równocześnie Syndyk, powołując się na art. 162 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego, obciążał masę upadłości kosztami z tytułu zwrotu wydatków. Z tego tytułu Syndyk otrzymał łącznie 706 tys. zł. Zasadniczą część tych wydatków – bo blisko 3/4 – stanowiły koszty wynagrodzeń pracowników

„Capricorn” sp. z o. o. wraz z pochodnymi, w tym całość wynagrodzeń prezesa zarządu tej spółki. Na podstawie przeciętnego udziału wydatków związanych z Rafinerią w deklarowanych wydatkach ogółem, poniesionych przez Syndyka we wszystkich prowadzonych równoległe postępowaniach upadłościowych, oszacowano, że koszty tych wynagrodzeń, obciążające masę upadłości Rafinerii, wyniosły 524,5 tys. zł.

Równoległe Syndyk zawierał umowy-zlecenia na obsługę prawną postępowania upadłościowego Rafinerii, co skutkowało dodatkowym obciążeniem masy upadłości kosztami w wysokości przekraczającej 713 tys. zł. Zaznaczyć należy, że wymieniona kwota nie uwzględniała wynagrodzenia radcy prawnego, zatrudnionego w Rafinerii w pełnym wymiarze czasu pracy od 1 maja 2005 r. Dodatkowo w całym okresie postępowania upadłościowego Syndyk zatrudniał pracowników w Dziale Organizacyjno-Prawnym, również zaangażowanych w obsługę tego procesu.

Zaliczanie wynagrodzeń pracowników spółki „Capricorn” sp. z o. o. do rozliczeń wydatków przedkładanych sędziemu-komisarzowi Prezes Zarządu „Capricorn” sp. z o. o. uzasadniała m.in. *wypracowaniem zespołu i organizacji* umożliwiających sprostanie różnorodnym problemom w postępowaniach upadłościowych.

Wykonanie planów podziału

Wbrew postanowieniom art. 345 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego Syndyk pomniejszał przychody uzyskane ze sprzedaży nieruchomości obciążonych rzeczowo nie tylko o koszty związane bezpośrednio ze sprzedażą, ale także o koszty związane z utrzymaniem i ubezpieczeniem przedmiotu zabezpieczenia, a nawet o koszty szacowane arbitralnie przyjętymi wskaźnikami tylko dla potrzeb kolejnych planów podziału. Przykładem tych ostatnich były koszty wynagrodzenia Syndyka, ustalane każdorazowo jako 5% wartości sprzedaży, czy też koszty obsługi prawnej.

W konsekwencji Syndyk obniżył sumy podlegające podziałowi w pięciu sporządzonych oddzielnych planach podziału – z tytułu kosztów: składowania, utrzymania, obsługi prawnej, wynagrodzenia pracowników i wynagrodzenia Syndyka – co najmniej o kwotę 2 460 tys. zł, co stanowiło 15,6% wpływów uzyskanych ze sprzedaży wszystkich składników (15 764,3 tys. zł). Ponadto

w IV planie podziału Syndyk – bez uzasadnienia – pomniejszył kwotę do podziału o dodatkowe 16,6 tys. zł.

NIK krytycznie ocenia fakt niesporządzenia projektu planu podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży Stacji Paliw w Woli Cichej w listopadzie 2005 r. w wysokości 4 315 tys. zł (netto), obciążonej m.in. hipotekami kaucyjnymi łącznymi na rzecz: Banku BPH SA (do kwoty najwyższej 2 339 tys. euro), „Kredyt Banku” SA (do kwoty najwyższej 661 tys. euro) i HVB (do kwoty najwyższej 2 000 tys. euro), mającymi charakter łączny z hipotekami wpisanymi w księdze wieczystej dla Stacji Paliw w Białymstoku.

Izba ponadto stwierdziła, że V plan podziału sumy uzyskanej ze sprzedaży 9059 udziałów w spółce Centrum Konferencyjno-Hotelowe „Glimar” sp z o. o., za cenę 1 400 tys. zł został wykonany wbrew postanowieniom art. 352 Prawa upadłościowego i naprawczego, bowiem nie został zatwierdzony przez sędziego-komisarza.

Oferta sprzedaży przedsiębiorstwa Rafinerii spółce pracowniczej

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie niewypełnienie przez Syndyka obowiązku wynikającego z art. 324 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego, tj. niezłożenie spółce z udziałem ponad połowy pracowników upadłej Rafinerii oferty sprzedaży przedsiębiorstwa upadłego lub jego zorganizowanej części nadającej się do prowadzenia działalności gospodarczej. Stosownie do ust. 1 przywołanego artykułu spółka pracownicza „Glimar 1883” sp. z o. o. miała pierwszeństwo w nabyciu w sytuacji, gdy rada wierzycieli wyrazi zgodę na sprzedaż przedsiębiorstwa upadłego lub jego zorganizowanej części z wolnej ręki, co miało miejsce w przypadku zorganizowanej części przedsiębiorstwa obejmującej niedokończoną inwestycję Hydrokompleks wraz z infrastrukturą starej części zakładu. Zauważyć jednak należy, iż spółka pracownicza, wychodząc z inicjatywą nabycia produkcyjnej części Rafinerii, nie przedstawiła Syndykowi wiarygodnych dokumentów świadczących o zdolności finansowej do zapłacenia ceny sprzedaży, a inwestorzy skłonni współuczestniczyć w zakupie nie przedstawili stosownych deklaracji przejęcia inwestycji. Rada wierzycieli dwukrotnie rekomendowała Syndykowi złożenie spółce „Glimar 1883” sp. z o. o. oferty nabycia zorganizowanej

części przedsiębiorstwa, obejmującej niedokończoną inwestycję „Hydrokompleks” wraz z infrastrukturą starej części zakładu. Niezłożenie spółce „Glimar 1883” sp. z o. o. oferty sprzedaży zorganizowanej części przedsiębiorstwa upadłej Rafinerii miało również konsekwencje finansowe, o czym świadczy fakt, że jeden z potencjalnych nabywców, rezygnując z wcześniej złożonej oferty nabycia Hydrokompleksu, powołał się na brak jasności w kwestiach związanych z prawami przysługującymi spółce pracowniczej. W konsekwencji do masy upadłości nie wpłynęła kwota 90,0 mln zł, ustalona w umowie z 30 października 2007 r., która – po pomniejszeniu o koszty sprzedaży – umożliwiłaby Syndykowi znaczące zwiększenie stopnia zaspokojenia wierzycieli upadłej Rafinerii.

Sprawy pracownicze

Zatrudnienie w Rafinerii spadło z około 450 pracowników na dzień ogłoszenia upadłości do około 50 na dzień umorzenia postępowania. Sześć kontroli Państwowej Inspekcji Pracy, obejmujących okres postępowania upadłościowego, wykazało zaleganie przez pracodawcę z wypłatą świadczeń dla pracowników (ekwiwalenty pieniężne za nieudzielony urlop, odprawy pieniężne, nagrody jubileuszowe, odszkodowania za skrócony okres wypowiedzenia, wynagrodzenia za pozostawanie bez pracy, ekwiwalenty pieniężne za pranie i konserwację odzieży roboczej, dodatki za pracę w porze nocnej).

Przez cały okres postępowania upadłościowego Syndyk nie odprowadzał odpisu na konto Zakładowego Funduszu Świadczeń Socjalnych (ZFŚS), do czego był zobowiązany, a co ostatecznie potwierdził wyrok Sądu Apelacyjnego, Sądu Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Krakowie z dnia 8 lipca 2008 r. Na dzień umorzenia postępowania upadłościowego łączne zobowiązanie wobec ZFŚS wynosiło 564,5 tys. zł.

W preliminarzu wydatków z dnia 31 marca 2005 r. Syndyk przewidywał ograniczanie zatrudnienia w Rafinerii do około 100 pracowników po 31 maja 2005 r. Faktycznie przyjęte i zaakceptowane przez sędziego-komisarza planowane stany zatrudnienia były przekraczane. Przykładowo w grudniu 2005 r. stan zatrudnienia wynosił 187 osób, a do czerwca 2006 r. w Rafinerii zatrudnionych było 160 pracowników. Takie stany zatrudnienia powodowały wzrost kosztów obciążających masę upadłości, ale też stwarzały okresową możliwość zatrudnienia w Gorlicach dla

części pracowników upadłego. Niezależnie od wolniejszej od zakładanej redukcji zatrudnienia Syndyk dodatkowo zatrudnił nowych pracowników – pięć osób w okresie postępowania upadłościowego. Nie zrealizował przy tym obowiązku wynikającego z art. 179 ust. 1 Prawa upadłościowego i naprawczego, tj. nie wystąpił o zezwolenie sędziego-komisarza na dodatkowe zatrudnienie tych osób. W sytuacji tej nie znajdował zastosowania art. 179 ust. 3 Prawa upadłościowego i naprawczego, zwalniający z powyższego obowiązku w przypadku zaplanowania w preliminarzu wydatków zatrudnienia innych osób, ponieważ wszystkie przygotowane przez Syndyka preliminarze zakładały stopniowe zwalnianie, a nie zatrudnianie pracowników.

Przekazanie dokumentacji po umorzeniu postępowania upadłościowego

Zarząd Rafinerii zgłosił do Syndyka uwagi w związku z nieprzekazaniem przez niego – po umorzeniu postępowania upadłościowego – kompletnej dokumentacji dotyczącej zarządzanego majątku w toku tego postępowania. Obowiązek niezwłocznego wydania przez syndyka dokumentów, ksiąg i korespondencji po umorzeniu postępowania wynika wprost z art. 364 ust. 2 Prawa upadłościowego i naprawczego. Zastrzeżenia NIK budzi sposób realizacji tego obowiązku, bowiem Syndyk pozostawił do swojej dyspozycji m.in. dokumentację związaną z prowadzonymi postępowaniami w sprawie sprzedaży poszczególnych składników masy upadłości (oferty, korespondencja, wyceny). Izba stwierdziła też, że na 25 lipca 2008 r., tj. na dzień umorzenia postępowania upadłościowego, w Rafinerii brakowało zestawień i wydruków, uzgodnienia zatwierdzonych list wierzytelności z kontami księgowymi, a także ewidencji kredytów w walutach obcych i księgowiń zgodnych z bankowymi potwierdzeniami sald.

4. Postępowanie kontrolne i działania podjęte po zakończeniu kontroli

Kontrole zostały przeprowadzone w Rafinerii Nafty w Gorlicach oraz w „Capricorn” sp. z o. o. w Nowym Sączu. Czynności kontrolne przeprowadzono w okresie od 20 stycznia do 30 października 2009 r.

Podstawę do badań zasad gospodarowania mieniem upadłej Spółki w znacznym stopniu stanowiły dokumenty uzyskane m.in. w Sądzie Rejonowym w Nowym Sączu, a także dowody udostępnione przez Prokuraturę Okręgową. Ponadto kontrola NIK została uzupełniona badaniem rzetelności deklarowanych podstaw opodatkowania oraz prawidłowości obliczania i wpłacania podatku dochodowego od osób prawnych oraz podatku od towarów i usług, przeprowadzona na wniosek Izby w „Capricorn” sp. z o. o. przez Urząd Kontroli Skarbowej w Krakowie Ośrodek Zamiejscowy w Nowym Sączu.

W wyniku kontroli NIK zostały skierowane wystąpienia pokontrolne do zarządów kontrolowanych spółek. Z uwagi na zakończenie kontrolowanych procesów Izba odstąpiła od formułowania wniosków pokontrolnych, a tym samym – nie wniosła o udzielenie odpowiedzi na te wystąpienia.

Prezes zarządu „Capricorn” sp. z o. o. skorzystał z prawa złożenia zastrzeżeń, zarówno do protokołu kontroli, jak i do wystąpienia pokontrolnego. W ich wyniku toczyły się długotrwałe postępowania odwoławcze, prowadzone zarówno przez komisje odwoławcze powołane przez dyrektora Delegatury NIK w Krakowie, jak i przez komisję rozstrzygającą powołaną przez Prezesa NIK. Przedstawiona informacja uwzględnia aspekty uznane przez Izbę w tych postępowaniach.

W odpowiedzi na wniosek z dnia 15 czerwca 2010 r. NIK przekazała Prokuraturze Okręgowej w Nowym Sączu kopie protokołów kontroli oraz wystąpień pokontrolnych z kontroli przeprowadzonych w Rafinerii Nafty „Glimar” SA w Gorlicach oraz w „Capricorn” sp. z o. o. w Nowym Sączu.

Kraków, dnia 23 sierpnia 2010 r.

Jan Dziadoń

Dyrektor Delegatury NIK w Krakowie